

NGA MAHI

A TE

Hui o te Hahi Maori

O TE

TAKIWA O HERETAUNGA

I TE PIHOPATANGA O WAIAPU

I TU KI

TE WAIROA

NOWEMA 28, 1898

Turanga :

NA TE WIREMU HAPATA I TA KI TE RAUKAHIKATEA

NGA TANGATA O TENEI HUI.

UPOKO: TE PIHOPA.

MINITA:

TE WIREMU HAMIORA, ATIRIKONA.*

REV. TAMIHANA HUATA.

REV. AHIPENE RANGI.

" A. F. WILLIAMS.

" KATENE PUKERUA.

" NIRAI RUNGA.

" HEMI PITITI HUATA.

" HOETA TE HATA.*

MANGAI REIMANA:

TUTA TE AMARANGAI	...	...	...	Nukutaurua.
HOMENE TE ITO	}	...	...	Wairoa.
REWI TAMIHANA				
TE MANIHERA TE PA				
WI TE KAHU	}	...	...	Mohaka.
WATA T. PEREIHIA				
UTIKU PAETAKA	...	...	...	Petane.
HOOHIA TE HOATA	...	...	...	Waiohiki.
KAHORE	...	...	...	Moteo.
"	...	...	...	Kohupatiki.
"	...	...	...	Waipatu.
MANAHI PUKERUA	...	...	...	Omaahu.
KAHORE	...	...	...	Pakipaki.
"	...	...	...	Waimarama.
"	...	...	...	Waipawa.
"	...	...	...	Tamaki.
"	...	...	...	Taupo.
"	...	...	...	Porangahau.
RAPATA TIAKITAI*	...	...	...	Te Aute me Te Hauke.

* Kihai enei i tae ki te Hui.

HE TUHITUHITANGA

NO NGA MAHI A TE HUI O TE HAHU MAORI O TE TAKIWA O HERETAUNGA, I TE PIHOPATANGA O WAIAPU, I WHAKAMINEA KI WHAKAPAU, WAHI O TE WAIROA, I TE 28 O NGARA O NOWEMA I TE TAU 1898.

NO te 27 o Nowema i huihui ai nga tangata o te Hui me te tangata whenua ki te karakia, e 35 i tango i te Hapa a te Ariki, i puta hoki te kohikohi o te Ohaohatanga, £4 2s. 11d., mo te perehitanga i nga mahi a te Hui.

Note 10.15 o nga haora i te awatea i te 28 o nga ra i huihui ai nga tangata o te Hui, karangarangatia ana nga ingoa me te whakao ano enei ki o ratou ingoa :—

MINITA: Tamihana Huata, Aata Wiremu, Nirai Runga, Ahipene Rangi, Katene Pukerua, Hemi Pititi Huata.

MANGAI REIMANA: Tuta te Amarangai, Komene te Ito, Rewi Tamihana, Te Manihera Te Pa, Wi Te Kahu, Wata Tamihana Pereiha, Utiku Paetaka, Hohaia Te Hoata, Manahi Pukerua.

Katahi ka ki te Pihopa kua tu te Hui: ka timataia hoki e ia te mahi ki te inoi. Muri iho ka whai-korero te Pihopa ki te Hui.

WHAI-KORERO A TE PIHOPA.

E hoa ma, e nga Minita, e nga Mangai o te iwi :—

Me whakawhetai tenei ki te Atua mo tana whakaora i a tatou i enei wa ka mahue ake nei i huihui ai ano tatou inaianei ki te rapu i nga mea e tupu pai ai tenei wahi o tana mara. He nui ano nga mea e hapa nei. Na tatou hoki aua mea i hapa ai, ara na to tatou mangere, na to tatou ngakau-kore. Ko to tataua Matua i te Rangi kei te anga tonu mai ki te whakakaha, ki te whakangahau i a tatou: no tatou te whakaaro-kore ki te tiki atu i te kaha o tona Wairua i runga i te inoi i tenei ra, i tenei ra.

Tetahi take mo a tatou whakawhetai inaianei ko te Ropu kawe i te Rongo-pai ki nga tauwi, e kiia nei ko te "Church Missionary Society," ka tutuki ki te 100 ona tau. Ko ta te Atua karere tena ki tenei motu i rongo wawe ai te tangata Maori ki te Rongo-pai o Te Karaiti, i mutu ai nga raru o te wa o te pouritanga, i timata ai te iwi Maori te uru ki te Hahi a Te Karaiti. Tenei ano taua mahi te mahia nei i nga wahi pouri katoa o te ao. Kua whakatuwheratia e te Atua inaianei he huarahi e taea ai etahi wahi kihai nei i taea i mua; he karanga hoki tena nana ki te Hahi, ara ki a tatou, kia whakatika ki te mahi; kei te mana tonu nei hoki tana whakahau kia kauwhautia te Rongo-pai ki nga tangata katoa o te ao. Te huarahi e puta ai ta tatou whakawhetai mo aua mea pai ka riro utu-kore mai nei i a tatou, ko aua mea ano kia whakawhiwhia e tatou ki etahi. Me kohi-kohi pea he moni e te Hahi Maori, ka tuku ai ki te Ropu nana nei i homai te Rongo-pai ki te iwi Maori i te tuatahi, hei whakangahau i ta ratou mahi ki etahi wahi o te ao. Kaua ano ia tatou e wareware ki te mahi pera e takoto mai nei ki to tatou aroaro, ara ki te kukume mai ki a Te Karaiti i nga iwi Maori e anga ke nei, ki te kawe hoki i te Rongo-pai ki nga motu o tenei moana. Ma konei ka kitea ai te ahua ora o te Hahi o Niu Tirani nei, ma te kakama ki te whakarite i te whakahau a Te Karaiti, me te hono tonu o te inoi mo te Kupu a te Atua kia tere te haere puta noa i te ao.

Tokowha nga tangata i motuhia hei Rikona i te 25 o nga ra o Hepetema ka pahure ake nei. Tokorua o enei, ko Aperahama Tamihere, raua ko Tapeta Timutimu, kua oti te whakarite hei haere ki roto ki a Te Urewera mahi ai, me kore taua iwi e taea te whakahoki mai ki te huarahi o te Rongo-pai o Te Karaiti, ka mahue nei i a ratou. Kia hono tonu tatou te inoi mo raua, kia tohutohungia raua e te Wairua Tapu, kia whakamanaa hoki ta raua mahi hei mea e whai kororia ai te Atua, e nui haere ai hoki te Kingitanga o Te Karaiti ki tera wahi o Niu Tirani. Tetahi tokorua, ko Te Katene Pukerua, raua ko Hemi Pititi Huata, kei roto i a tatou inaianei hei whakakapi i te tunga o nga mea kua mate atu, ara o Manahi Te Aro, o Hoani Te Wainohu. Ka roa te takiwa i kore ai he minita tuturu mo era wahi. Ma te Atua e manaaki ta raua mahi, e whai hua ai ki o raua ake takia, e whiwhi wai hoki te Hahi ki te pai.

I te tunga o te Hinota Nui i a Pepuere ka mahue ake nei ki Christchurch, ka takoto tetahi tikanga mo etahi tangata Maori kia tukua ake ki roto ki te Hinota o te Pihopatanga, ma nga tangata o te Takiwa o te Hui o te Hahi Maori e tuku ake. Kua whakaritea hoki e te Hinota o te Pihopatanga kia takikotahi e tukua ake e nga Takiwa e toru e tu nei ki reira he Hui no te Hahi Maori.

Me ata titiro e tatou aianei nga mate o tenei wahi o te Hahi. Tetahi tohu o te mate, ko te ngakau-kore o te tokomaha ki te mahi

i nga mahi a te Atua. E kore e ahei i a tatou te ki, ko enei he, no ratou anake, no taua hunga e ngakau-kore nei; engari no tatou katoa; he wareware nei hoki no tatou ki te whakatupato, ki te kukume mai ki te huarahi tika i te hunga katoa e tahuri ke ana, ki te inoi hoki ki te Atua mo ratou, kia whakapuaretia o ratou ngakau, e ata whakarongo ai ratou ki tana kupu. Mehemea e ngakau-nui ana tatou ki tenei wahi o ta tatou mahi, tera ano e kitea e tatou nga hua. Mehemea e whai whakaaro ana ki nga tamariki, kia ata whakatupuria ake i runga i te wehi ki te Atua, kia ata whakaakona ki nga tikanga o te Rongo-pai, kua kitea he tokomaha e hiahia ana ki te Whakau-nga, kua nui haere te hunga e whai ana ki te Hapa a Te Ariki hei mea e whai kaha ai ki nga mahi a Te Karaiti. Tenei ano te Atua te tatari nei ki a tatou, kua tukua mai nei hoki e ia ma tatou enei mahi. Ki te anga tatou ki te mahi me te whakawhirinaki ano ki a ia, ko te mea tena e whakaputaia ai tona kaha nui, e ahua pakari ai hoki nga mahi. Me tuku tonu tatou e tatou ano ki a ia hei whakamahi-nga mana. Tenei ano etahi o nga tangata kua tae i mua ake nei ki te Kura i Te Aute te anga nei ki te whakaoho i nga tangata Maori o ia wahi, o ia wahi, ki te tahuri ki te whakakore i nga ritenga pohehe, e hoki nei etahi ki nga karakia a nga tupuna hei mea e ora ai te turoro, e takahi nei etahi i nga tikanga o te Marene, e whakatupu he nei te tokomaha i nga tamariki tane, i nga tamariki wahine. He mea pai rawa te tohe ki enei mea pohehe kia whakamutua, otira, ki te hiahia tatou ki te mahi a Te Karaiti kia nui haere i roto i a tatou, kaua rawa tatou e wareware ki tana e ki nei, “Ki te mawehe koutou i ahau, e kore e taea e koutou tetahi mea.”

NGA MOTINI.

1. Na A. Rangi, minita, raua ko Hemi Petiti, minita :—

E whakamoemiti ana tenei Hui ki te Whai-korero a te Pihopa, e mea ana kia whakaae ia kia perehitia i roto i nga mahi a te Hui.

Whakaaetia ana.

2. I whakaritea a Aata Wiremu, minita, raua ko Katene Pukerua, minita, hei kai tuhituhi i nga mahi a te Hui.

3. Na Tuta Amarangi raua ko Komene te Ito :—

Kia tu te Hui o te Hahi Maori ki Taupaki, Mahia, a Maehe i te tau 1900.

Tetahi menemana na Katene Pukerua, minita, raua ko Manahi Pukerua :— Kia tu taua Hui ki Porangahau.

Te makanga ki te Hui ka whakaaetia ta Katene.

4. Na Wi Te Kahu raua ko Utiku Paetaka :—

Kia puta te whakaaro me kore e taea e Te Pariha tetahi o mo nga tangata e whakahuatia nei he reimana ina haere ratou ki nga hui hinota me era atu hui hoki o te Hahi.

Whakaaetia ana.

5. Na Katene Pukerua, minita, raua ko Hemi Pititi, minita :—

Kia whai-whakaaro nga tangata o tenei Atirikonatanga ki nga tangata o Te Rau Kahikatea.

Whakaaetia ana.

6. Na Wi Te Kahu, raua ko Te Manihera Te Pa :—

Kia uru mai etahi o nga rangatira o te kainga nei, ki te korero i a ratou kupu, i rongo ai i tenei Hui: a Kerei, a Te Hapimana, a Hirini Mohau, a Petera Whakahoro.

Whakaaetia ana.

7. Na H. P. Huata, minita, raua ko Katene Pukerua, minita :—

Kia puta he whakaaro o nga tangata o tenei takiwa ki te haere ki te whakarongo ki nga korero o te hui a nga tamariki o Te Aute, e tu nei ki Tuparoa, a nga ra o Tihema.

Whakaaetia ana.

8. Na Te Manihera Te Pa, raua ko Nirai Runga, minita :—

Kia tino kaha ano te kupu a te Hahi, kia mutu te mahi Ratapu, te purei ratapu, a nga tangata o te Hahi.

Whakaaetia ana.

9. Na Tamihana Huata, minita, raua ko Wi Te Kahu :—

He kupu tenei ki te Pihopa, me kore e taea te whakapumau te ra o Te Petekoha, hei kohinga moni ma te Hahi Maori o tenei Pihopanga mo te kawhe i te Rongo Pai, ki te ao katoa.

Whakaaetia ana.

10. Na Rewi Tamihana, raua ko Wi Te Kahu :—

Ko nga tunga o te Hui o Te Hahi Maori o tenei takiwa, me tu ko tetahi ki te pito whaka-te-tonga ara ki Heretaunga, ko tetahi ki te pito whakararo, ara ki te takiwa o Mohaka ki Nukutaurua.

Whakaaetia ana.

11. Na Manahi Pukerua, raua ko Wi Te Kahu :—

E whakamoemiti ana tenei hui ki nga tangata o tenei kainga, mo to ratou kaha ki te awhina i tenei hui, mene ratou he hakorokoro anake.

Whakaaetia ana.

12. Na A. Rangi, minita, raua ko Te Manihera Te Pa :—

He kupu tenei ki nga minita, me nga tangata katoa o Te Hahi, me nga rangatira katoa, me mutu rawa te haere ki nga mahi a nga Tohunga Maori ; ko te mea hoki tenei i mate ai nga mahi o Te Hahi.

Whakaaetia ana.

13. He patai nā Hohaia Te Hoata ki te Pihopa :—

Me pehea he tikanga mo nga tamariki whanau hou e mate ana, kahore hoki he minita e tata ana hei iriiri ?

Pewhea hoki te tikanga o nga tangata moepuku, he tokomaha nei nga pera i roto i a tatou ?

I utua e te Pihopa ;—

Kua takoto i roto i te Pukapuka o nga Inoi te tikanga mo nga tamariki whanau hou e mate ana, kia hohoro te tiki i te minita e tata ana mana e iriiri, kahore hoki i whakamanaia te tangata ehara nei i te minita ki tena mahi ki te iriiri ; otira ki te mate iriiri-kore tetahi tamaiti i te kore minita hei iriiri, e mohio ana tatou, he atawhai te Atua, e kore hoki tera e kiia he hara no taua tamaiti.

Te tikanga mo nga tangata moe-puku, hoia tenei ; ki ta mea kahore he hoa marena e ora ana o te tane, o te wahine ranei, me marena raua. Ki te mea he hoa marena to tetahi e raua e ora ana, me hoki ano ki tona hoa marena ; ki te kore hoki tenei e taea, me noho takakau, me hoki kua takoto ta Te Karaiti kupu, “ Ko a te Atua i hono ai, kaua e wehea e te tangata. ”

I whakamutua e te Pihopa ki te Manaakitanga.

I panuitia, i whakapumautia ; 28 Nowema, 1898.

W. L. WAIAPU, UPOKO.

He moni i kohikohia mo te kawē i te Rongopai, £3 1s. 7d.